

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра комп'ютерних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
декан факультету інформаційних
технологій
ТЕХНОЛОГІЙ
Глазунова О.Г.
«26» 05 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри комп'ютерних наук
Протокол № ____ від «__» ____ 20__ р.
Завідувач кафедри
Б. Л. Голуб

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Економічна кібернетика»
Попрозман Н.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Технологія Data Mining

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економічна кібернетика»

Факультет інформаційних технологій

Розробник: зав. кафедри комп'ютерних наук, доцент, к.т.н. Голуб Б. Л.

Київ – 2022 р.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Технологія Data Mining

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітній ступінь	Магістр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	іспит
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки	1
Семестр	2
Лекційні заняття	20 год.
Лабораторні заняття	30 год.
Курсова робота	30 год.
Самостійної роботи студента	70 год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	3 год.
самостійної роботи студента –	4,5 год.

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни “ТЕХНОЛОГІЯ DATA MINING” є ознайомити магістрів із найсучаснішою технологією аналізу даних – DataMining.

Data Mining – дослідження і знаходження “ машиною ” (алгоритмами, засобами штучного інтелекту) у сирих даних схованих знань, які раніше не були відомі, нетривіальні, практично корисні, доступні для інтерпретації людиною.

У курсі розглядаються задачі аналізу даних, що став можливим завдяки великим обсягам накопичених даних за роки існування підприємства і використання оперативних баз даних. Із різних оперативних джерел дані поступають в єдине велике сховище даних, де за допомогою спеціальних програмних засобів аналізуються і класифікуються.

Крім того, у курсі розглядаються такі питання:

- методи та стадії технології Data Mining;
- задачі Data Mining;

- методи побудови правил класифікації;
- алгоритми класифікації даних.

Отриманні знання після прослуховування курсу «Технологія Data Mining» майбутній спеціаліст зможе застосовувати як при подальшому навчанні, так і після отримання вищої освіти у своїй професійній діяльності. Оволодіння такими знаннями дозволить майбутньому спеціалісту активно включатися у процеси, які пов'язані аналітикою.

Набуття компетентності:

ЗК1.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

3 ПРОГРАМА І СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.DataMining – технологія аналізу даних.

Тема лекційного заняття 1. DATA MINING – основні положення.

Розвиток технологій баз даних. Накопичення великих обсягів даних. Чинники виникнення технології DataMining. Відмінності DataMining від інших методів аналізу даних.

Тема лекційного заняття 2.OLAP і DataMining.

Технологія оперативного аналізу даних. Створення сховища даних. Передача транзакційних даних різного походження у сховище даних. Служба BI Microsoft SQL Server. Порівняння можливостей двох технологій.

Тема лекційного заняття 3. Перспективи технології DataMining.

Виділення типів предметних областей з відповідними їм евристичними. Створення формальних мов і логічних засобів. Створення методів DataMining, здатних формувати якісь теорії, що спираються на емпіричні дані. Подолання істотного відставання можливостей інструментальних засобів DataMining від теоретичних досягнень у цій галузі.

Тема лекційного заняття 4. Задачі DataMining.

Класифікація. Регресія. Пошук асоціативних правил. Кластеризація.

Тема лекційного заняття 5. Класифікація стадій DataMining.

Стадія 1. Виявлення закономірностей (вільний пошук).

Стадія 2. Використання виявлених закономірностей для передбачення невідомих значень (прогностичне моделювання).

Стадія 3. Аналіз винятків - стадія призначена для виявлення і пояснення аномалій, знайдених в закономірностях.

Змістовий модуль 2. Класифікація даних.

Алгоритми. **Тема лекційного заняття**

6.Класифікація і регресія.

Результати рішення задачі класифікації. Методи рішення. Регресивний аналіз.

Тема лекційного заняття 7.Методи побудови правил класифікації. Алгоритм побудови 1-правил. Метод Naïve Bayes.

Тема лекційного заняття 8. Спеціальні методи побудови правил класифікації.

Дерева рішень. Кластеризація. Математичні функції.

Тема лекційного заняття 9. Пошук асоціативних правил.

Постановка задачі. Транзакції: набір, таблиця і множина. Приклади використання.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижн і	усьо го	у тому числі					усьог о	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. DataMining – технологія аналізу даних														
Тема 1. DATA MINING – основні положення	1	16	2		4		10							
Тема 2. OLAP і DataMining	1	32	4		8		20							
Тема 3. Класифікація стадій DataMining	2	18	4		4		10							
Разом за змістовим модулем 1	2	66	10		16		40							
Змістовий модуль 2. Класифікація даних. Алгоритм														
Тема 4. Класифікація і регресія	3	16	2		4		10							
Тема 5. Методи побудови правил класифікації	4	18	4		4		10							
Тема 6. Пошук асоціативних правил	5	20	4		6		10							
Разом за змістовим модулем 2	3	54	10		14		30							
Усього	5	120	20		30		70							

4 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Побудова сховища даних для задач аналізу в середовищі BI Microsoft SQL Server. Отримання даних у сховище із двох різних джерел.	6
2	Обчислення KPI в середовищі BI Microsoft SQL Server.	6
3	Розробка кваліфікаційних правил за допомогою 1R-алгоритму.	4
4	Визначення алгоритму Naive Bayes у вигляді приклада.	4
5	Знаходження множини частих наборів (L) для прикладу, при $Supp_{min}=0,5$.	4
6	Використання алгоритму Apriori.	6

5 КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

1. Основні засади технології Data Mining.
2. Стадії Data Mining.
3. Класифікація задач Data Mining.
4. Класифікація і регресія. Вирішення цих задач методами Data Mining.
5. Способи представлення результатів класифікації і регресії. Класифікаційні правила.
6. Способи представлення результатів задач Data Mining. Дерева рішень і математичні функції.
7. Методи побудови правил класифікації. Алгоритм побудови 1-правил.
8. Пошук асоціативних правил. Алгоритм Apriori.

Комплекти тестів розташовані в осередку ЕНК за посиланням:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=919>.

6 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання – лекції, лабораторні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота – курсовий проект.

При викладанні дисципліни використовуються наступні методи навчання:

М1. Лекція (проблемна, інтерактивна)

М2. Лабораторна робота – для використання набутих знань до розв'язування практичних завдань;

М3. Проблемне навчання – створення проблемної ситуації для зацікавленого і активного сприйняття матеріалу.

М4. Проектне навчання (індивідуальне, малі групи, групове)

7 ФОРМИ КОНТРОЛЮ

При викладанні дисципліни передбачені такі форми контролю:

- МК1. Тестування
- МК2. Контрольне завдання
- МК4. Методи усного контролю
- МК5. Екзамен
- МК7. Звіт

Для студентів денної форми навчання: усне опитування (МК4) та експрес контроль (МК1) на лабораторних заняттях, захист індивідуальних лабораторних завдань (МК7), аудиторні модульні контрольні роботи (МК2).

8 РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Під час контролю знань студентів враховуючи наступні види робіт:

- робота студента на лекційних заняттях;
- захист лабораторної роботи студентом;
- аудиторні модульні контрольні роботи – до 30 балів.

Поточний контроль				Рейтин г з навчал ьної роботи R_{HP}	Рейтин г з додатк ової роботи R_{DR}	Рейтин г штраф ний $R_{ШТР}$	Підсум кова атестаці я (екзамен чи залік)	Загаль на кількіс ть балів
Змісто вий модуль 1	Змісто вий модуль 2	Змісто вий модуль 3	Змісто вий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи R_{HP} стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{ДИС}} + R_{DR} - R_{ШТР},$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, \dots, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДИС} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

R_{DR} – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)})}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Голуб Б. Л., Ящук Д. Ю. Організація сховищ даних: Навчальний посібник до вивчення дисципліни «Організація сховищ даних». – Київ, 2018. – 150 с.

2. 1. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Технологія Data Mining» для студентів, що навчаються за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки» ОС «Магістр» / Голуб Б.Л. – Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2021. – 60 с.

10 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Паклин Н. Б. Бизнес-аналитика: от данных к знаниям. Паклин Н. Б.,

Орешков В. И.— СПб.: Изд. Питер, 2009. — 624 с.

2. Дюк В. Data Mining: учебный курс / Дюк В., Самойленко А.— СПб.: Изд. Питер, 2001. — 368 с.

3. Журавлёв Ю.И. РАСПОЗНАВАНИЕ. Математические методы. Программная система. Практические применения / Журавлёв Ю.И., Рязанов В.В., Сенько О.В.— М.: Изд. «Фазис», 2006. — 176 с.

4. Зиновьев А. Ю. Визуализация многомерных данных / Зиновьев А. Ю.— Красноярск: Изд. Красноярского государственного технического университета, 2000. — 180 с.

5. Чубукова И. А. Data Mining: учебное пособие / Чубукова И. А.— М.: Интернет-университет информационных технологий: БИНОМ: Лаборатория знаний, 2006. — 382 с.

Додаткова

1. Ian H. Witten Data Mining: Practical Machine Learning Tools and Techniques /

Ian H. Witten, EibeFrankandMark A. Hall — 3rd Edition. — Morgan Kaufmann, 2011.
— Р. 664. и.], 2005. - 159 с.

11 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. ЕНК по даній дисципліні знаходиться за електронною адресою: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=919>